

Liikenne- ja viestintäministeriö
Tietoliiketoimintayksikkö

LVM/1996/13/2015

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi datan hyödyntämisestä liiketoiminnassa – massadatan ja mydatan strategiset linjaukset ja toimet

1. Yleistä

Kiitämme mahdollisuudesta lausua näkemyksemme Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntöön (LVM/1996/13/2015) päivätty (27.1.2016) koskien ehdotusta valtioneuvoston periaatepäätökseksi massadatan liiketoiminnan edistämiseksi. Pidämme erittäin tärkeänä ja kannatettavana PM Sipilän hallitusohjelman panostuksia digitalisaatiokehityksen toiminta- ja kasvuedellytyksiin. Korostamme Liikenne- ja viestintäministeriön vastuulla olevan DIGI 2- ohjelman tavoitteiden mahdollisimman pikaista konkretisoimista käytännön toimiksi, joihin nyt lausuttavana oleva massadatan liiketoiminnan edistäminenkin yhtenä osana kuuluu.

Yleisenä huomiona toteamme, että massadataa käsittelevän periaatelinjauksen tarkastelukulma tulisi saada nykyistä globaalimmaksi. Suomi markkinapaikkana on pieni. Haastajat ja kilpailevat ekosysteemit tulevat pääsääntöisesti EU-maiden ulkopuolelta, jossa kulttuuriset erot, lainsäädäntö, väistöpohja ja suhtautuminen oman tiedon suojaamiseen poikkeavat eurooppalaisesta käytännöstä.

Valtion rooli liiketoiminnan kehittäjänä tulisi olla mahdollistaja ja infrastruktuurin rakentaja, jotta yritykset voivat keskittyä kansainvälisesti kilpailukykyisten palvelujen kehittämiseen. Kansallisen testiympäristön tulisi mahdollisimman hyvin vastata kansainvälistä tilannetta ja ennakoida globaalia kehitystä. Kansallisiin standardeihin ja tietomalleihin liittyä aina riski, että ne eivät ole kansainvälisesti yhteensopivia.

Jotta Suomi pääsisi massadatan hyödyntämisessä myös kaupallisessa mielessä edelläkävijöiden joukkoon, tulisi toimenpiteissä (ja samalla myös periaatepäätöksen linjauksissa) huomioida seuraavat kolme asiaa:

1. Informaation jalostusaste pitää olla korkea, jotta ollaan kansainvälisesti houkutteleva ja kilpailukykyinen.

2. Jalostumisen skaalautuvuus pitää varmistaa.
3. Palvelut pitää olla kansainvälisesti relevantteja.

Raportissa on ansiokkaasti koottu yhteen kansainvälisiä vertailulukuja ja markkinapotentiaalia massadatan ja my-datan hyödyntämistä liiketoiminnan raaka-aineena, mutta Suomen kilpailuaseman näkökulmasta kansainvälistä vertailua olisi syytä vielä laajentaa erityisesti em. asioiden ja noudatettavan lainsäädännön osalta. Luonnoksessa käsitellään lomittain massadataa ja my-dataa. Käsitteet tulisi määritellä ja ainakin lainsäädäntömielessä käsitellä erillisinä kokonaisuuksia.

2. Huomioita strategiseen tavoitteeseen 1 ”Datalla ja analytiikalla älykkäämpää liiketoimintaa”

Periaatelinjauksissa korostuu ”datan yhdistely ja hyödyntäminen”, mutta datan jalostukseen ja toimintatapoihin sen toteuttamiseksi ei ole juurikaan kiinnitetty huomiota. Pelkkä raaka-aineen jälleenmyynti ei tuota tarpeeksi arvoa asiakkaalle tai liikevaihtoa tuottajalle. Huomioitavaa on, että varsinkin kieleen sidotulla suomalaisella datalla on kohtuullisen pieni arvo, jos jo järjestelmätasolla ei huomioida sen kääntämistä ja aggregointia.

Tavoitteeseen 1 tulisi lisätä näkökulma sellaisen infrastruktuurin kehittämisestä, joka mahdollistaisi tiedon yhdistämisen ja jalostamisen itseohjautuvasti ja automaattisesti mm joukkoistamista hyödyntämällä. Tavoitteena tulisi olla ”markkinapaikka”, jossa (omina liiketoimintoinaan) yritykset voivat kerätä, jakaa, ostaa ja myydä datasta jalostettua informaatiota kansainvälisille markkinoille.

3. Huomioita strategiseen tavoitteeseen 2: ”Datan käytön kustannushyötysuhde kasvaa”

Rajapinnat, luotettavan ja hyvänlaatuisen datan keruu ja varastointi vaativat osaamista ja investointeja. Valtion toimenpitein voitaisiin luoda keskitetty (julkisista lähteistä koostuvan) massadatan alusta / markkinapaikka, jossa jalostusaste nousisi organisaation yhdistämisen kautta. Markkinapaikka tarjoaisi myös liiketoimintamahdollisuudet tiedon jalostamiselle ja samalla mahdollisuudet julkisen tiedon hyödyntämiselle paranisivat. Julkisin toimin voitaisiin tukea suunnitelmallisen yritys- tutkimuslaitosyhteistyön avulla helpokäyttöisten ”Big data -työkalujen” tai algoritmien tuottamista, jolla yritykset voisivat jalostaa dataa ilman, että jokaiseen PK-yritykseen pitäisi rekrytoida vaikeasti löydettäviä huippuluokan matemaatikkoja ja analytikkoja.

On panostettava myös tiedon ja hyödyntämisen skaalautuvuuteen. Tietoalustojen sekä markkinapaikkojen automatiikkaa ja ohjelmistorobotiikkaa tiedon käsittelyssä on lisättävä. Samalla pidettävä huolta siitä, että tiedon jalostusalusta/markkinapaikka mahdollistaa ihmisen tekemää laatua ja päättelyä ilman, että luotettavuus kärsii. Tietomallien ja rakenteiden kehityksessä on varmistettava kansainvälinen relevanssi ja kiinnostavuus. Raakadataa pitää olla niin paljon, että se ajaa aidosti skaalautuvuuteen. Suomi ja suomalainen data ei välttämättä siihen yksistään aina kansainväliseen kiinnostavuuteen, vaan valtion pitää aktiivisesti etisiä sellaisia omia datajoukkoja, joiden skaala pakottaa kansainvälisen tason ratkaisuihin.

4. Huomioita strategiseen tavoitteeseen 3 ”Palvelutarjonta kansainvälistyy”

Tavoite on kannatettava ja kytkentä Team Finlandiin ja yliopistojen kansainväliseen tutkimus- ja opetustoimintaan on huomioitava jo suunnitteluvaiheessa. Luonnostekstin my-data -osuudesta ja sen mahdollisuuksien korostamisesta saa helposti ehkä virheellisenkin kuvan siitä, että kansainvälinen kilpailuetu syntyy kun suomalainen yritys kykenee valjastamaan suomalaisten kansalaisten yksityisen datan käyttöönsä. Näin ei välttämättä kaikilla osa-alueilla ole, minkä vuoksi kilpailuetu kansainvälisiin toimijoihin nähden tulisi konkretisoida, jotta toimenpiteet suunnattaisiin oikein. Toisinsanoen tulisi asettaa kysymys: ”Mikä ja millä edellytyksillä suomalaisen henkilökohtainen data olisi houkuttelevaa kansainvälisen liiketoiminnan synnyttämiseksi?”.

5. Huomioita strategiseen tavoitteeseen 4 ”Kyvykkyys ihmiskeskeiseen datan käyttöön ja henkilötietojen hallintaan nousevat Suomen kilpailukykytekijäksi”

Tavoitetta kuvaavassa tekstiosassa puhutaan vain my-datan hyödyntämiseen liittyvästä osaamisesta, mikä on aivan liian kapea tulokulma osaamisen kehittämiseksi. Suomen tulisi laatia kokonaisvaltaiset, eri koulutusasteet käsittävä kyvykkyysien kehittämisohjelma ja ”Big data -työkalujen ” kehitysohjelma. Tältä osin luonnoksen loppuosassa esitetyt linjaukset ovat kannatettavia.

6. Tietosuoja-asetus edellyttää yritysvaikutusarviota

Pidämme erittäin kannatettavana periaatepäätöksen linjauksia siitä, että tietosuojan kehitys tulee nähdä mahdollisuutena kehittää datan käyttöä liiketoiminnassa. Luonnoksessa esitetyt valtioneuvoston linjaukset (sivu 8 -) massadatan hyödyntämiseksi ovat kannatettavia.

Luonnoksessa todetaan, että:

1. Vahvistetaan sääntelyn kannustavuutta ja kyvykkyyttä kasvattavaa datapolitiikkaa,
2. Kehitetään datan käyttöä mahdollistavia palveluinfrastruktuureja ja käytänteitä,
3. Panostetaan dataan perustuvaan analytiikka-, palvelu- ja sovelluskehitykseen.

Periaatelinjauksissa tulisi huomioida edellä esitetyt tavoitteisiin liittyvät kommentit.

Massa-datan hyödyntämiseen liittyvässä lainsäädännön implementoinnissa on varmistettava, ettei yrityksiin kohdistuva hallinnollinen taakka entisestään kasva.

Perustellusti tietosuojakysymykset nousevat merkittäväksi kilpailutekijäksi, minkä vuoksi massa-datalinjausten kytkentä kansallisen tietosuoja-asetuksen implementointiin on välttämätöntä.

Luonnoksessa ehdotetaan, että tietosuoja-asetuksen kansallisen implementoinnin yhteydessä perustetaan elinkeinojärjestöjen avustuksella yritysten valmiuksia kehittävä foorumi ja kehitetään yritysten tietosuojaan liittyvää riskienhallintaa kannustamalla vakuutuspalvelujen kehittämistä riskien yhteishallinnointia ja vastuiden määrittämistä. Tietosuoja-asetuksen implementoinnissa on ehdottomasti tehtävä yritysvaikutusarvio ja kansainvälinen benchmark. Tässä ministeriöiden välisen yhteistyön (TEM, LVM, OM) on oltava tiivistä ja tavoitteet yhteneväiset.

Säädöskehitys ei voi perustua olettamukseen, että elinkeinoelämän etujärjestöt ja yksityinen vakuutussektori hoitaisi yritysten mahdolliset osaamis- tai riskinkantokapeikot.

Linjaus 1.1 ”kannustava sääntely” edellä esitetyin perusteluin edellyttäisi vielä yksityiskohtaisempaa tarkastelua.

Lausunto
Palta ry
Pysyvä
16.2.2016

5 (5)

Julkinen

Sääntelynnäkökulma tulee olla globaali. Kilpailijat tulevat pääsääntöisesti EU:n ulkopuolelta USA:sta, Aasiasta ja Intiasta.

Toimintamallien kehityksessä ja hyödyntämisessä esitetty public-private yhteistyö ja kokeiluihin perustuva kehittäminen on kannatettava malli. Pilotteja / kokeiluja valittaessa on varmistettava kansallinen koordinaatio ja kytkeytyminen kansalliseen palveluväylään.

Luonnosesityksen linjaukset koskien datan jakamista ja hallintorajat ylittävää yhteistyötä ovat kannatettavia. Luonnoksessa todetaan, että viranomainen voi toimia myös datageneraattorina, kun yhteiskunnan tai kehitystoiminnan kannalta on tarpeellista yhdistää julkisen ja yksityisen sektorin dataa. Korostamme, että lähtökohta tulisi olla markkinaehtoisuus myös datan jalostuksessa. Julkisen sektorin ei pitäisi ryhtyä data-jalostuksen toimenpiteisiin vaan kannustaa ja luoda mahdollisuuksia data- jalostukseen keskittyvää yritystoimintaa. Linjauksessa 2.3 yksityisen ja julkisen sektorin roolit tulisi kuvata tarkemmin ja markkinaehtoisuus huomioiden.

Lopuksi

Massadata ja my-data- periaatelinjauksien yhteydessä tulisi varmistaa toimintatavat ja periaatteet, miten sektoriministeriöiden hallinnonalalla syntyvä data integroidaan palveluväylään ja muuhun valtionhallinnon palveluinfrastruktuuriin.

Helsingissä 16.2.2016

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Riitta Varpe
Toimitusjohtaja